

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Sacerdotale & Clericorum Specvlvm Insigni Pietatis Ac Devotionis Supellectili exuberans

Kinckius, Matthias

Coloniæ, 1662

De ingressu sacerdotis ad Altare,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46628](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46628)

DE INGRESSU SACERDOTIS AD
Altare.

1. SACERDOS omnibus paramentis indutus, accipit manu sinistra Calicem, ut supra præparatum, quem portat elevatum ante pectus. Bursam manu dexterâ supra Calicem tenens, & facta reverentia Crucis vel imagini illi, quæ in Sacristia erit, capite cooperto accedit ad Altare, ministro cum Missali, & aliis ad celebrandum necessariis (nisi ante fuerit præparata) præcedente, super pelliceam induto. Procedit autem oculis demissis, incessu gravi, erecto corpore. Si verò contigerit eum transire ante Altare majus, capite cooperto faciat ad illud reverentiam si ante locum Sacramenti genuflectat. Si ante Altare ubi celebretur Missa, in qua elevatur, vel tunc ministratur Sacramentum, similiter genuflectat, & detecto capite illud adoret, nec antè surgat, quàm celebrans deposuerit Calicem super Corporale.

2. Cùm pervenerit ad Altare, stans ante illius infimum gradum caput detegit,

git, biretum ministro porrigit, & Altari seu imagini Crucifixi desuper posita profundè inclinat. Si autem in eo sit tabernaculum sanctissimi Sacramenti, genuflectens debitam facit reverentiam. Tunc ascendit ad medium Altaris, ibi ad cornu Evangelii sistit Calicem, extrahit Corporale de Bursa, quod extendit in medio Altaris, & super illud Calicem velo coopertum collocat, Bursam autem ad cornu Evangelii. Si in Altari paramenta accepit hoc idem facit antequam descendat ab Altari ut Missam inchoet.

3. Si est consecraturus plures hostias pro Communione facienda, quæ ob quantitatem super Patena manere non possint, locat eas super Corporale ante Calicem, aut in aliquo Calice vel vase mundo consecrato, & ponit eas retro post Calicem, & alia Patena seu Palla cooperit.

4. Collocato Calice in Altari, accedit ad cornu Epistolæ, Missale super cusino aperit repetit Missam, & signaculo suis locis accomodat. Deinde rediens ad medium Altaris, facta primum Cruci reverentia, vertens se à cornu Episto-

pisto-

pistolæ , descendit post infimum gradum Altaris , ut ibi faciat Confessionem.

5. In Missa solemni Missale apertum super Altare , Calix verò & alia necessaria preparantur in credentia cooperta linteo, antequam Sacerdos veniat ad Altare. Ipse autem procedit cum Diacono, & Subdiacono qui capite cooperito simul cum eo tenent manus iunctas antepectus, Acolythi verò ante eos deferunt candelabra cum candelis accensis, qua deinde collocantur super credentia: & cum pervenerit ad infimum gradum Altaris, ibi medius inter Diaconum à dextris, & Subdiaconum à sinistris, antequam ascendat ad Altare, facit cum ipsis (ut infra) Confessionem.

9. In Missa Pontificali omnia servantur ut in Pontificali & Cereimoniali Romano ordinatur: cuius Pontificalis ordinem Episcopus nunquam pratermittat, quandocumque cum Diacono & Subdiacono paratis celebras.

ANNO:

 ANNOTATIONES.

IN paragr. 1. hujus secundi capituli delinquant, qui in egressu & ingressu salutant quemquam, aut reverenter inferiorem Episcopo proprio, vel cuiquam salutanti respondent.

Pro qua re sciendum est quod Celebrans paratus nemini debeat reverentiam nisi majori. Major autem non est Celebrante Prælatus, quamvis proprius, qui non est Episcopus: nisi sit paratus paramentis sacris; e contra verò Prælato, quamvis proprio & omninò exempto non tamen Episcopo neque parato, major est quivis celebrans paratus.

Major deinde est Celebrante Prælatus Capellam (ut vocant) constituens. Capellam constituere nihil est aliud, quam in loco suæ jurisdictionis indutum, vel Pluviali & mitra, vel saltem cappa Pontificali in sede Pontificali assistere Missæ vel officio solemniter per alium celebratis, & exercere prerogativas Pontificales, id est, benedicere incensum, aquam & Diaconum ante Evangelium: præbere manum deosculandam Diacono & Subdiacono: deosculari textum cantato Evangelio: Solemniter benedicere populo in fine, &c. Nec non honores & reverentias recipere à ministris, & ipsomet Officiatore qui (verbi gratia) Dominicis diebus ad asperionem tenetur porrigere cum osculo

culo

culo manus Aspersorium tali Prælato : à sinistris ipsius facere concessionem, dicendo: *& tibi Pater & te Pater*, & alia hujusmodi. Ministri verò etiam parati tenentur ipsi Prælato facere reverentiam genuflectendo, &c.

Ad hoc autem ut quis Prælatorum constituere possit Capellam, requiritur imprimis Ordo Episcopalis, vel dignitas Cardinalitia; deinde quod sit in loco suæ Jurisdictionis, ne præsens sit suus Metropolitanus, vel Patriarcha, vel Cardinalis, si ipse non sit Cardinalis, vel Legatus sedes Apostolicæ, Tertio requiritur habitus certus puta vel Pluviale & Mitra, vel saltem Cappa Pontificalis. Ita Cæremoniale Episcoporum lib. 2. cap. 9. & alibi.

Errat itaque Celebraturus in egressu, vel celebrata Missa in ingressu faciens reverentiam Prælato non Episcopo nisi sit paratus Pontificalibus.

Deinde errat Celebrans qui Prælato non constituenti Capellam, defert honores & prærogativas supra enumeratas, vel hujusmodi alias.

Errat insuper Celebrans, qui genuflectendo ante Venerabile Sacramentum non patenter expositum denudat caput.

Quique adorans Venerabile Sacramentum elevatum vel patenter expositum, prius denudat caput, quam genuflexerit, prius se erigit quam caput texerit, & manum dexteram calici superimposuerit, exponens se periculo, quo in terram cadere possit Patena vel Bursa.

D

Distin-

Distinctio reverentiarum in Sacris occurrentium.

Quatuor sunt modi faciendi reverentiam videlicet.

1. *Genus dextri usque ad terram flexio.*
2. *Capitis humerorumque profunda incurvatio qua profunda inclinatio dicitur.*
3. *Capitis humerorumque mediocris inclinatio.*
4. *Capitis solius inclinatio.*

Primo modo Celebrans exhibet reverentiam sanctissimo Sacramento semper, & ubique. Et quidem prateriens cum Calice in manu non patenter expositum, caput non detegit ne quid de Calice in terram decidere possit. Exposito autem patenter Sacramento primò omnium genuflectit, postea cum se firmaverit in terra, & non prius, manu remota à Calice detegit caput, adorat Sacramentum capite inclinato: post adorationem, primò omnium tegit caput, postea se perimposita manu dextra Calici, & non prius eriget se.

In Altari eodem modo adoratur Venerabile Sacramentum post consecrationem quotiescunque in Canone notatur.

Item dextrum tantum genuflectit Celebrans usque ad terram, cum in Missa finaliter Diacono & Subdiacono celebrata dicit. *Et*

Etiam

Etiam
SU-
est.

dens

Sand
est.

G

pitu

in m

dum

Alta

hinc

nem

prior

Et

verer

Ut

ingre

vatu

ritum

ad q

Ce

appai

has r

1.

2.

3.

fortè,

Etiam

3.

forte,

Etiam

Et amicus genua, cum profert verba *In nomine JESU* omne genu flectatur. Et verbum caro factum est. Et procidentes adoraverunt eum. Et procidens adoravit eum. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex *MARIA* Virgine: & homo factus est.

Genuflexiones hujusmodi fiant absque strepitu pedum, dextro pede non super sinistrum in modum: Crucis, nec extra supremum gradum posito: corpore alias recto, manibus in Altari non compositis in modum Crucis, sed hinc inde extra Corporale: post Consecrationem verò propter fragmenta ponantur digiti priores juncti super Corporale.

Eodem primo modo Celebrans exhibet reverentiam summo Pontifici.

Utrumque genu flectit Celebrans, cum in ingressu adorat Venerabile Sacramentum elevatum, & dictis verbis, *Expiravit*, vel *emisit Spiritum*, nec non dum in Choro aliquid canitur, ad quod diutius genuflectendum, &c.

Celebrans in Altari, in quo discoopertum apparet Venerabile Sacramentum, observet has regulas.

1. Genuflectat primo modo supradicto toties quoties accedit medium Altaris, & inde recedit, nec non ante & postquam se vertit.

2. Non vertat unquam dorsum Sacramento.

3. Solemniter celebrans etiam cum sedendum sibi forte, tamen caput nunquam tegat.

4. In Altari non accipiat, neque exuat sacramenta.

Dicturus igitur *Dominus vobiscum*. osculetur Altare, & facta genuflectione se vertat non in medio Altaris, sed in cornu Evangelii ubi dicto *Dominus vobiscum* & in medio iterum facta genuflexione eat ad Missale, ibique dicat Orationes aliquantulum versus ad ipsum Venerabile Sacramentum.

Si dicto in eodem cornu Evangelii, *Orate fratres* non perficit circuitum sed per idem latus revertitur ad medium, &c.

Daturus benedictionem dicto *Placeat*, &c. Et osculato Altari dicit, *Benedicat vos omnipotens DEVS*, &c. Genuflectit & vertens se in cornu Evangelii benedicit populo, nec tunc perficit circulum, sed per idem latus reversus facta in medio Altaris genuflexione dicit Evangelium sancti Joannis.

Secundo modo utitur Sacerdos celebrans cum Altari majori, Altari in quo celebrat (dum modo in neutro sit Venerabile Sacramentum) Praelato reverentiam exhibet.

Item se inclinat Celebrans hoc secundo modo, dum dicit *Confiteor*, &c. Et donec Miseratur &c. usque ad *Amen*. Dum autem dicit *Deus tu conversus*, &c. usque ad *Aufer à nobis*, &c. inclinat aliquanto remissiùs. Profundè rursus se inclinat dum dicit, *Munda cor meum*, &c. *Iube Domine benedicere*, &c. *Sanctus*, &c. usque ad *Benedictus*, &c. *Agnus DEI*, &c. Et quotiescunque manus iustas super Altare ponit.

Not

Nota quod Diaconus & Subdiaconus parati, Presbytero servientes & quicumque alii Ministri & Caremoniarum, primo modo, id est, genu dextri flexione exhibere debeant reverentiam Cruci posite in altari majori, & ad quod sit Officium, etiam si in eo Altari non sit Venerabile Sacramentum, & Prælato: nec non regulariter eundem primum modum adhibere, quando & ubicunque Sacerdos cui ministrant, hunc secundum modum adhibet. Quo secundo modo utuntur dicti ministri erga ipsum Sacerdotem Officiatorem.

Durante Missa solemnè à presbytero celebrata in quocunque Altari, etiam in quo non est positum Venerabile Sacramentum, Diaconus & Subdiaconus regulariter genuflectere, debent, ut supra, quoties à loco suo proprio discedunt, & eò revertuntur, quoties ante Crucem transeunt, nec non à Consecratione usque ad summptionem, quoties ad latus Celebrantis accedunt: & inde recedunt.

Diaconus & Subdiaconus ministrantes Episcopo celebranti, flectunt quidem erga Altare seu Crucem ut supra erga Prælatum vero, seu ipsum Celebrantem adhibent hunc secundum modum.

In majoribus quoque Ecclesiis, qui non sunt Canonici genuflectunt coram Altari, &c.

& Prælato, &c. Canonici verò tenent secundum modum.

D 3

Tertio

Tertio modo.

CAput humeris que mediocriter inclinans Celebrans, & quidem versus Crucem quietiescumque à medio discedit Altaris, eò accedit: dum profert nomen JESU, Versus *Gloria Patri & Filio, & Spiritui Sancto, usque ad Verbum, Sicut erat exclusivè Verba, Gloria in excelsis Deo, Adoramus te. Gratias agimus tibi: Suscipe deprecationem nostram: Quicum Patre & Filio simul adoratur: Gratias agamus Domino Deo nostro.*

Caveat autem Celebrans, ne dum prædicit vel similia verba profert genu unum vel alterumque ullo modo curvet, quod & in secundo modo supra assignato cavendum.

4. Modo solum inclinatur caput, nec semper versus Crucem, sed eò versus ubicumque tulerit, cum profert nomina, *MARIÆ, Sancti* cujus Festum celebratur, *Papæ &c.*

In reverentiis faciendis non est respicienda dignitas ejus, cui prius vel posterius fiant, sed commoditas gradientis: v. g. si prius præterit undus sit Episcopus quam Venerabile Sacramentum, prius fit reverentia Episcopo Neque (ut quidam putare videntur) quoties Altar fit reverentia, toties etiam Prælato vel sanctissimo Sacramento facienda est, sed tantum in initio cum primo acceditur, in fine cum receditur, & cum proximè transitur.

Contra paragr 2. faciunt qui Calicem eodem modo quo eum à Sacristia tulerunt, in medio

col

collocant, non explicantes Corporale usque ad Offertorium, neque velo anteriorem partem Calicis cooperientes.

Ingrediens Sacerdos ad celebrandam Missam solemnem, cum non gestet Calicem, ad quamvis reverentiam cuius faciendam denuadat caput.

Calicem autem ad Altare non ferat Subdiaconus, sed in Credentia jam sic sit positus ut velo à parte ante totaliter cooperiatur, Bursa superposita.

In dicta Credentia nulla ponatur sacra imago, neque Crux neque luminaria alia præter ea quæ ab Acolythis feruntur, nec quicquam aliud, nisi ante Calicem velum sericum pro Subdiacono, in latere sinistro liber: Evangelii & Epistolæ, in latere dextro urceoli cum manu tergio.

Acolythis non exeant cooperti, Ceroferarius à dextris manu sua dextra summitatem, sinistra verò infimam partem candelabri teneat. Qui à sinistris est e contra manu sinistra summam, dextra verò infimam partem teneat sui candelabri. Omnes Acolythis cum Ceroferariis quamprimum ad Altare venerint, & cum Celebrante reverentiam fecerint, ad latera seu latus Altaris recedant, Ceroferarii depositis in extremitatibus Credentiæ candelabris, stabunt vel genuflectent, &c. propè dictam

Credentiam, tanquam in loco proprio.

In Missa privata.

Calix ponitur à latere Evangelii non ob mysterium aliquod, sed ad commoditatem, quia liber est à parte Epistolæ.

Dum Sacerdos explicat Corporale in medio Altaris, videat ne illud ex Altari promineat, sed ora Corporalis oram Altaris tangat, eo fine, ut manus, quæ ante consecrationem tenentur extra Corporale, post consecrationem intra Corporale contineantur commodius.

Collocato Calice in Altaris medio, antequam accedat ad librum aperiendum, laudabiliter fit reverentia Cruci cum capitis inclinatione.

Apertio Missalis ad Sacerdotem spectat in Missis privatis, non ad ministrum; ideoque quamvis minister aperuerit librum (quod fieri non debet) Sacerdos ad librum accedere debet.

Vesum Calicis tam initis quàm in fine Missæ post Communionem, ita aptandum est, ut in anteriori parte lateat totus Calix.

Bursa Corporalis non est collocanda post Calicem in medio Altaris, aut in cornu Epistolæ, sed juxta Rubricam, ad cornu Evangelii eadem collocari debet.

Sacerdos collocato ritè calice super Corporale, & Missali disposito stans in medio Altaris paulisper suam ad Deum elevare potest mentem, suamque renovare intentionem, ac de novo de novo æterno Patri hoc offerre sacrificium, in unione immensè illius amoris, quo
uni.

unigenitus ejus Filius semetipsum obtulit in ara Crucis; non verò dicere debet aliquas orationes veluti, *Aktiones nostras quasumus Domine, &c. Veni Sancte Spiritus*, aut alias preces.

Sacerdos inchoaturus Missam, antequam descendat ab Altari, prius facit Cruci reverentiam cum capitis profunda inclinatione, tum vertit se à cornu Epistolæ, juxta motum naturalem, hoc est, sinistro latere Altaris ad dextrum, sed aliquantulum retrahit se ad cornu Evangelii ne directè descendendo terga vertat Cruci, vel Tabernaculo.

Si in Altari plures sint gradus quam tres, tunc non omnes descendit, sed tantum primum ordinem graduum si sint per ordines distincti, vel supra secundum aut tertium sistit; quod si nullus adsit gradus, prout in Oratoriis privatis, & in angustiis locis quandoque solet contingere, tunc convertens se à cornu Epistolæ, per aliquot passus ab Altari remotus, facit Confessionem, ita ut inter ipsum & Altare congrua sit distantia.

DE PRINCIPIO MISSÆ ET CONFES- sione faciendâ.

III.

I. SACERDOS cùm primum descenderit ad infimum gradum Altaris, convertit se ad ipsum Altare, ubi stans in medio, junctis manibus ante pectus, ex-

D 5

ten-